

1968, 17.-18. srpen, Moskva. - Dopis politbyra ÚV KSSS předsednictvu ÚV KSČ zdůrazňující neodkladnou nutnost plnit dohody z Čierné nad Tisou a Bratislavy a upozorňující na nebezpečí prodlení v této věci.

Předsednictvu ústředního výboru  
Komunistické strany Československa

Draží soudruzí!

Vývoj událostí po našich setkáních v Čierné nad Tisou a Bratislavě nás nutí položit otázku, zda se mezi námi zachovalo vzájemné pochopení, kterého jsme dosáhli na základě těchto setkání, a zda je vedení KSČ ochotno realizovat dosaženou dohodu.

V Čierné nad Tisou jsme Vám přímo soudružsky vyjádřili své obavy o osud socialismu v Československu v souvislosti s rostoucí hrozbou kontrarevoluce. Společně s Vámi jsme došli ke společnému závěru, že tato otázka se týká životních zájmů celého socialistického společenství. Předsednictvo ÚV KSČ ze své strany přiznalo, že situace ve straně i v zemi si vyžaduje aktivních a rozhodných opatření proti těm, kdo diskreditují KSČ, útočí proti základům socialismu, pokoušejí se podkopat bratrské přátelství Československa se Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi. Ujistili jste nás, že vedení KSČ podnikne v nejbližší době konkrétní kroky:

- ovládne hromadné sdělovací prostředky;
- zastaví v tisku, rozhlasu a televizi protisocialistická a protisovětská vystoupení;
- zmaří činnost různých klubů, skupin a organizací, které stojí na protisocialistických pozicích;
- podnikne opatření, aby nebyla povolena činnost sociálnědemokratické strany;
- uskuteční jiná odpovídající opatření, včetně kroků k upevnění vedoucích orgánů v zájmu zajištění vedoucí úlohy strany, upevnění pozic socialismu v Československu.

Právě na základě takového vzájemného pochopení dosaženého v Čierné nad Tisou jsme společně podnikli kroky ke svolání porady v Bratislavě, na níž bylo přijato dohodnuté prohlášení. Toto prohlášení se setkalo s pozitivním stanoviskem komunistických stran a národů socialistických zemí.

Jak si vzpomínáte, předpokládali jsme, že až se protisocialistické živly v Československu dozvědí o nové poradě a jejích výsledcích, pokusí se využít všech prostředků k tomu, aby zkompromitovaly výsledky jednání a zesílily boj proti společným cílům a zájmům.

KSSS a další bratrské strany, které se zúčastnily bratislavské porady, věřily, že budete organizovat boj s podobnými vystoupeními. Prohlásili jsme, že ze své strany jsme ochotni Vám v tomto boji poskytnout neomezenou pomoc.

Jsmo nuceni Vám to připomenout, neboť řada závažných faktů svědčí o tom, že události se vyvíjejí takovým směrem, který zdaleka neodpovídá smyslu naší dohody, a že předsednictvo ÚV KSČ nepodniká účinná konkrétní opatření směřující k její praktické realizaci.

V telefonických rozhovorech se s A. Dubčekem vyslovil s L. I. Brežněv naše vážné znepokojení nad pokračujícím nástupem protisocialistických a kontrarevolučních sil, které v poslední době zasazují hlavní úder marxisticko-leninským zásadám socialismu a proletářského internacionalismu, zdravým silám Československa, bratrským vztahům mezi Československem a Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi.

V této souvislosti se velvyslanec SSSR v Československu S. V. Červonenko z pověření politbyra ÚV KSSS 7. a 13. srpna obracel na s. Dubčeka a s. Černíka. Nakonec 16. srpna t.r. se s L. I. Brežněv osobně obrátil na s. A. Dubčeka dopisem, v němž zprvu vyložil otázky, jichž se dotkl v telefonických rozhovorech se s. A. Dubčekem 9. a 13. srpna t.r. Situace se bohužel nezměnila k lepšímu.

Proto se politbyro ÚV KSSS, zneklidněné vývojem událostí v KSČ a ČSSR, rozhodlo obrátit na předsednictvo ÚV KSČ, které je odpovědné za realizaci dosažené dohody.

Chtěli bychom Vás upozornit na to, že v tisku, rozhlasu a televizi jsou výsledky setkání v Čierné nad Tisou a Bratislavě prezentovány<sup>c</sup> jako vítězství KSČ nad KSSS a dalšími bratrskými stranami.

Bratislavskému prohlášení je dáván jednostranný výklad, který je v řadě případů poznamenán duchem nacionalismu. Přitom nejde o nahodilá vystoupení, ale o linii.

Neodpovědná hodnocení a závěry publikované v tisku se navíc prakticky setkávají s podporou ve vystoupeních některých vedoucích činitelů KSČ.

Straničtí a státní činitelé, kteří objektivně, z marxisticko-leninských, internacionalistických pozic hodnotí výsledky setkání v Čierné nad Tisou a Bratislavě, jsou vystaveni hrubým útokům. Vyhrožují jim, podněcují proti nim veřejnost, snaží se je líčit jako »konzervativce«. Předsednictvo ÚV KSČ o tom raději mlčí.

Pokračuje politická kampaň směřující k podkopání přátelských vztahů mezi ČSSR a SSSR, diskreditaci politiky KSSS, k tomu, aby u československých národů byla vyvolána nepřízeň a nedůvěra k bratrským stranám a zemím. V této nepřátelské kampani vůči Sovětskému svazu a dalším socialistickým zemím hrají nepěknou úlohu Literární listy, Mladá fronta, *Student*, Práce a časopis Reportér, který je už dávno hláskou troubou pravicových, protisocialistických a protisovětských sil. Tyto orgány soustavně pomlouvají Sovětský svaz, který přinesl československému lidu svobodu a zbavil ho fašistického otroctví.

Stejnému cíli slouží politické zúčtování s dělníky závodu Auto-Praga, kteří podepsali známý dopis listu Pravda, v němž vyjádřili své znepokojení, hodnotili události probíhající v Československu a vyjádřili svůj přátelský poměr k sovětskému lidu. V této souvislosti musíme upozornit na to, že tajemník ÚV KSČ s. Císař sehrál úlohu podněcovatele při organizaci pronásledování těchto dělníků. Je těžké uvěřit, že k tomu dochází v socialistickém Československu.

Pokračují útoky proti Varšavské smlouvě. Dělalí se narážky na možnost revize spojeneckých vztahů ČSSR se socialistickými zeměmi, hovoří se o nutnosti rozčlenit obranné síly socialistického společenství.

V tisku se rozvinula hlučná kampaň na podporu generála Prchlíka, který, jak známo, otevřeně vystoupil s útoky proti Varšavské smlouvě. Kampaň na obranu Prchlíka byla vedena jako nátlak na vedení ÚV KSČ s cílem ukázat, že pravice má kádrovou politiku předsednictva ÚV KSČ pod kontrolou.

Tato a další fakta svědčí o tom, že pravicové kontrarevoluční síly se aktivizují a jsou v útoku. Přes nejedno prohlášení oficiálních představitelů o neměnnosti kursu ČSSR na přátelství a spojení se SSSR orgány masové informace hrubě pomlouvají politiku KSSS a SSSR a při jakékoliv příležitosti pravice inspiruje mítinky, na nichž rozběsněné osoby vystupují proti přátelství našich národů a stran. V Praze pravice otevřeně mobilizuje tlupy chuligánských živlů, a ty za protikomunistických pokřiků beztretně zasypávají budovu ÚV KSČ kameny. Pravice pod protikomunistickými hesly vede otevřenou kampaň za likvidaci Lidových milic a *organizuje podpisovou akci na podporu tohoto požadavku*.

V KSČ jsou porušovány všeobecně uznávané leninské organizační principy a její platné stanovy. Pražský městský výbor s jeho »permanentní konferencí« vykonává nátlak na předsednictvo ÚV KSČ a místní stranické orgány, svými usneseními reviduje usnesení předsednictva ÚV KSČ, jak tomu bylo např. v případě dopisu dělníků Auto-Pragy, sestavuje »černé seznamy« stranických funkcionářů s tím, aby nedošlo k jejich zvolení na XIV. sjezdu do nového ÚV. Pravice se prakticky pokouší přeměnit pražský městský výbor v druhý ústřední výbor, snaží se aktivně ovlivňovat výsledky XIV. sjezdu KSČ. Vedení KSČ neklade těmto akcím patřičný odpor.

V zemi tak vznikla situace, která umožňuje protisocialistickým silám realizovat své plány - zasazovat nové údery KSČ a pozicím socialismu. Vše svědčí o tom, že dosud nebyl organizován rozhodný boj s protisocialistickými silami, který je nezbytný pro upevnění socialismu v Československu.

Vzniká dojem, že v předsednictvu ÚV KSČ jsou síly, které mají rozvíjení tohoto boje, plnění dohody dosažené v Čierné nad Tisou a prohlášení přijatého v Bratislavě.

Politbyro ÚV KSSS chce se vši vážností zdůraznit neodkladnost plnění závazků, které jste přijali na tomto setkání, na poradě bratrských stran. Prodlení v této věci je krajně nebezpečné.

Politbyro ÚV KSSS se na Vás obrací tímto dopisem v přesvědčení, že předsednictvo ÚV KSČ jej přijme s veškerou pozorností, správně pochopí naše obavy a znepokojení a podnikne nezbytná neodkladná opatření.

Politbyro ÚV KSSS prosí, aby s tímto dopisem byli neprodleně seznámeni všichni členové předsednictva ÚV KSČ.

17. srpna 1968 Politbyro ústředního výboru  
Komunistické strany Sovětského svazu

*PECKA, J. (vyd.): Z jednání politického byra ÚV KSSS o Československu (16.-17.8.1968), dok. č. 2, s. 777-779. In: Soudobé dějiny, roč. I, č. 6 (1994), s. 771 n.*